

TA DEBATTEN OM KRISTNE VERDIER

Av Kristin Gunleiksrud Raaum, kirkerådsleder

En klok mann jeg kjenner sa forleden at «Religion er både det verste og det beste jeg vet.» Religion kan representere både det beste og verste. Når religion begrunner eller legitimerer overgrep, hat, undertrykkelse eller diskriminering – eller endog folkemord, ja, da ser vi religion på sitt verste.

Religion på sitt beste bygger menneskeverd. Utviklingen av religioner handler også – ikke bare, men også – om utviklingen av sivilisasjonen. Ta for eksempel det jødiske uttrykket «øye for øye, tann for tann». Det fremstilles ofte som et uttrykk for brutalitet og nådeløshet. Men det er det motsatte. Øye for øye-prinsippet handlet om at jødedommen fikk en slutt på praksisen om at dersom en person hadde forbrutt seg og drept eller såret en annen, kunne hele landsbyer bli utslettet som hevn. Prinsippet betydde et langt steg fremover mot en mer sivilisert måte å praktisere straff og gjengjeldelse. «Øye for øye» handler om at det skal være samsvar mellom forbrytelse og straff, at straffen må stå i forhold til forbrytelsens alvorsgrad. «Øye for øye» er dermed et helt sentralt grunnprinsipp i vår moderne rettsstat. «Øye for øye, tann for tann» er kort sagt et stykke sivilisasjon.

I Europa har kristendommen på en særlig måte formet samfunn og preget utviklingen i så stor grad at vi kanskje er blitt blinde for hvor sentral kristendommen har vært og fortsatt er. Det var foruroligende å lese Eivor Oftestad i Klassekampen 31. mai. Der skrev hun om hvordan kristendommen var usynliggjort i Europaparlamentets utstilling om Europas historie. Utstillingen skulle bidra til å bevare det europeiske minnet, være en kilde til fortolkning av fortiden, og belyse ideen om et forenet Europa i fred og frihet basert på felles verdier. Her var Den franske revolusjon og Karl Marx, kolonialisme og slaveri, verdenskriger og Holocaust. Men ingenting om religion. Ingenting om kristendommen. Ingenting om religionskrig, reformasjon og korstog. Ingenting om kirkebygg, folketro og presteskap. Når det kom til religion, var utstillingen rett og slett tom. Og det er ganske utrolig. For Europas – og dermed også Norges – historie lar seg overhodet ikke forstå uten å forstå religion. Hverken renessanse eller opplysningstid i Europa kan forstås uten å kjenne kristendommen. Det er en krevende øvelse å snakke om behovet for kunnskap om kristendommen og kristendommens historie i Europa. Faren for å bli misforstått eller brunsvidd er overhengende. Men vi må snakke om det. Vi må bidra til en reflektert og nyansert samtale. Joda, det er nok av eksempler på uforløste og ikke veldig opplysende debatter om hva som er kristne verdier og hva kristendommen har betydd og fortsatt betyr. Men det er ikke suspekt å være opptatt av tradisjon, verdier og verdigrunnlag. Mange av medlemmene i Den norske kirke forventer – med rette – at vi skal snakke kristne verdier opp og frem. Det er ikke grunn til duknakkethet på kristendommens vegne, men vi må kanskje bli bedre til å sette ord på hva kristendommen har representert og hva kristne verdier er.

Vi må ta den pågående debatten om kristendommen og kristne verdier. Fordi vi ikke må bli historieløse. Fordi vi ikke vil usynliggjøre kristendommens bidrag til sivilisasjon og kultur. Fordi vi trenger å forstå. Vi trenger kunnskap. Vi trenger det for å stå imot populisme og lettvintheter. For å hindre servilitet overfor maktutøvere. For å tenke sjæl.

Også for å forstå kristendommens mer problematiske sider er kunnskap nødvendig. Kritisk sans krever kunnskap. Kunnskapsløshet fremmer fordomsfullhet. Alle som vokser opp i Norge trenger kunnskap om religioner og livssyn generelt. Ikke minst er det behov for balansert og mangfoldig kunnskap om islam. Og da ikke bare på grunnlag av negative medieoppslag, slik Vårt Land skrev i går.

Og midt i dette trenger vi evnen til å være i dialog om tro og livssyn. Vi trenger kort sagt religionsdialogen.

Hvorfor?

- Fordi kirken er midt i verden. Kirken er både global og lokal. Midt i det lokale livet lever mennesker med ulik tro – eller ingen tro – side om side. Vi trenger å lære hverandre å kjenne og å snakke sammen også om tro. Tros- og livssynssamfunn – deri Den norske kirke – bidrar til å bygge og trygge lokalsamfunn. Vi ser et stort mangfold av tro – og ofte et skjult mangfold av tro. Religionsdialogen bidrar til å gjøre det vanskelig å sette hverandre i båser.
- Fordi kirken er misjonar. Kirkens misjonale identitet hindrer kirken i å bli innadventd å ha nok med sitt eget. En misjonar kirke trenger religionsdialogen, og religionsdialogen trenger bevisstheten om at Kirken har alltid vært misjonsbevegelse – det var selve dynamikken i Jesus-budskapet: å forkynne evangeliet til verdens ytterste grense. Men dette medfører ikke at religionsdialogen drives med en baktanke. Hverken misjon eller dialog bør ha baktanker. Men kombinasjonen av frimodighet og lydhørhet vil styrke både misjonsarbeidet og det dialogiske arbeidet.
- Fordi kirken er åpen. Jesus brøt gudsriket åpent – for utstøtte, fattige og fengslede, for folk fra andre land og etniske grupper. Den dialogiske kirken er vendt mot både folk og mot verden. En folkekirke må være i dialog med folk. Folkekirken må være en lyttende kirke
- Fordi samfunnet er stadig mer tros- og livssynsmangfoldig. Satsing på religionsdialog er ikke et sideprosjekt i kirken, men en helt sentral av kirkens identitet i et mangfoldssamfunn. Vi trenger religionsdialogen også for å bygge ned fordommer om hverandre og bygge opp et samfunn med plass til alle oss som er her.
- Fordi vi trenger å bryte ned tendensen til å snakke om VI og DE. Vi trenger kompetanse til å møte hverandre og slutte å tenke om hverandre som fremmede og skremmende. Vi trenger å forstå hverandre, derfor trenger vi nærkontakt med hverandre.
- Fordi dialogen bidrar til selvinnsikt og refleksjon og øker evnen til nytenkning og endring. Dialog og dialogisk tilnærming til mennesker med annen tro styrker og utdyper vår egen tro og gjør oss bedre i stand til å utføre kirkens oppdrag.

Kirkemøtet anerkjente tydelig i saken om religionsmøte og dialog i 2016 det arbeide som gjøres ved dialogsentrene. Som en oppfølging av vedtaket arbeides det nå med å få etablert slike sentra i flere byer. Vi har det på plass i Stavanger, Oslo og Bjørgvin og i flere andre bispedømmer legges det planer. Nå er det også etablert et slik senter her i Tunsberg bispedømme; Kirkelig dialogsenter Drammen er et samarbeid mellom Drammen kirkelige fellesråd, Tunsberg bispedømme, Areopagos og Fjell menighet. Drammen er landets nest mest internasjonale by. Omtrent 27 % av byens befolkning er innvandrere fra om lag 150 ulike nasjoner. Kirkelig dialogsenter i Drammen blir nå et ressurs- og kompetansesenter for hele Tunsberg bispedømme. Senteret skal styrke samarbeid mellom Den norske kirke og andre tros – og livssynssamfunn, og bidra til at fordommer om kultur tro og livssyn erstattes med kunnskap. Det skal bidra til å bygge et livsytelsesåpent samfunn, der mangfold betraktes som berikende.

Vi gratulerer Drammen og Tunsberg med et dialogsenter og sier heia og lykke til!